

REGULAMENT Nr. 4 din 1 aprilie 2005
privind regimul valutar
EMITENT: BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 297 din 8 aprilie 2005

Modificat și completat de Regulament 6-2005 – (modif ANEXA 2 ,ART 5)

În baza art. 10 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României,
în temeiul art. 48 din Legea nr. 312/2004,

Banca Națională a României emite prezentul regulament.

CAP. 1
Dispoziții generale

ART. 1

(1) Prezentul regulament stabilește regimul efectuării operațiunilor valutare.

(2) Pentru scopurile prezentului regulament, termenii, expresiile și clasificarea operațiunilor valutare sunt cele prevăzute în anexa nr. 1 "Nomenclator".

CAP. 2
Regimul valutar

SECȚIUNEA I

Operațiuni valutare între rezidenți și nerezidenți

ART. 2

(1) Operațiunile valutare curente și de capital, așa cum sunt prevăzute în Nomenclator, se efectuează în mod liber între rezidenți și nerezidenți, în valută și în moneda națională (leu).

(2) Excepțiile de la prevederile alin. (1) sunt stabilite de Banca Națională a României prin norme emise în baza prezentului regulament.

SECȚIUNEA a II-a

Operațiuni valutare între rezidenți

ART. 3

(1) Plățile, încasările, transferurile și orice alte asemenea operațiuni între rezidenți, care fac obiectul comerțului cu bunuri și servicii, se realizează numai în moneda națională (leu), cu excepția operațiunilor prevăzute în anexa nr. 2 "Categoriile de rezidenți care pot efectua operațiuni în valută", care se pot efectua și în valută.

(2) Toate celelalte operațiuni între rezidenți, care nu fac obiectul comerțului cu bunuri și servicii, pot fi efectuate în mod liber fie în moneda națională (leu), fie în valută.

(3) Operațiunile prevăzute la alin. (2) și în anexa nr. 2 la prezentul regulament se pot efectua și în valută numai pe baza acordului de voință al părților.

SECȚIUNEA a III-a

Regimul aplicabil nerezidenților

ART. 4

(1) Nerezidenții au dreptul să dobândească, să dețină și să utilizeze active financiare exprimate în valută și în moneda națională (leu).

(2) Sumele în moneda națională (leu) și în valute cotate, deținute de nerezidenți, pot fi convertite prin intermediul pieței valutare.

(3) Nerezidenții pot deschide și menține conturi în valută și în moneda națională (leu) la instituții de credit.

(4) Nerezidenții pot repatria și pot transfera activele financiare deținute.

SECȚIUNEA a IV-a

Regimul aplicabil rezidenților

ART. 5

(1) Rezidenții au dreptul să dobândească, să dețină și să utilizeze active financiare exprimate în valută.

(2) Sumele în moneda națională (leu) și în valute cotate, deținute de rezidenți, pot fi convertite prin intermediul pieței valutare.

(3) Rezidenții pot deschide conturi în valută și în moneda națională (leu) la instituții de credit și la alte instituții asimilate acestora.

(4) Excepțiile de la prevederile alin. (3) sunt stabilite de Banca Națională a României prin norme emise în baza prezentului regulament.

CAP. 3

Măsuri de salvagardare

ART. 6

(1) În situațiile în care fluxuri de capital pe termen scurt de o amploare deosebită exercită presiuni puternice asupra pieței valutare și provoacă perturbări grave în aplicarea politicii monetare și a cursului de schimb, având ca efect, în special, variații semnificative ale lichidității interne, Banca Națională a României poate lua măsuri de salvagardare privind mișcările de capital, în condițiile prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) Perioada de aplicare a măsurilor de salvagardare nu poate depăși 6 luni.

(3) Măsurile de salvagardare adoptate de Banca Națională a României conform prevederilor prezentului articol vor fi notificate Comisiei Europene.

CAP. 4

Dispoziții comune

ART. 7

(1) În aplicarea prezentului regulament Banca Națională a României elaborează norme privind: (i) funcționarea pieței valutare interbancare; (ii) efectuarea operațiunilor de schimb valutar; (iii) autorizarea operațiunilor valutare; (iv) importul și exportul fizic de instrumente de plată sub formă de numerar; (v) măsurile de salvagardare care pot fi luate ca urmare a liberalizării operațiunilor valutare de capital.

(2) Nerespectarea prevederilor prezentului regulament, precum și ale normelor emise în aplicarea acestuia de către Banca Națională a României va fi sancționată conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României sau ale Legii nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, după caz.

CAP. 5

Dispoziții finale

ART. 8

(1) Prezentul regulament intră în vigoare la data de 11 aprilie 2005.

(2) Anexele nr. 1 și 2 fac parte integrantă din prezentul regulament.

ART. 9

La data intrării în vigoare a prezentului regulament se abrogă Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1 din 30 ianuarie 2004 privind efectuarea operațiunilor valutare, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 10 februarie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

Președintele Consiliului de administrație
al Băncii Naționale a României,
Mugur Constantin Isărescu

ANEXA 1

NOMENCLATOR

În prezentul nomenclator operațiunile valutare sunt clasificate corespunzător naturii economice a activelor și pasivelor la care acestea se referă, denumite fie în monedă națională (leu), fie în valută.

ART. 1

Operațiunile valutare prevăzute în prezentul nomenclator vor fi interpretate într-un sens larg, astfel încât să acopere, după caz, și fără a fi limitative:

- a) încheierea și derularea tranzacțiilor, precum și transferurile decurgând din acestea;
- b) toate tehnicile financiare disponibile pe piață pentru realizarea unei anumite operațiuni - tranzacții la vedere (spot), tranzacții cu instrumente financiare derivate (forward, options, swap, futures), deschiderea conturilor și plasarea fondurilor în conturi;
- c) lichidarea sau cesionarea activelor dobândite în urma investițiilor efectuate ori a altor operațiuni, repatrierea profiturilor rezultate sau utilizarea acestora;
- d) rambursarea creditelor și împrumuturilor.

ART. 2

Operațiunile valutare curente sunt operațiunile valutare efectuate între rezidenți și nerezidenți, care decurg, fără a se limita la acestea, din:

- a) tranzacții de comerț internațional cu bunuri și servicii și alte asemenea tranzacții care presupun o contraprestație imediată, inclusiv operațiunile efectuate în scopul acoperirii riscurilor (cum sunt: de preț, valutar) rezultate din tranzacțiile de comerț internațional;
- b) alte operațiuni care nu sunt de natura operațiunilor valutare de capital, astfel cum sunt clasificate la art. 3, precum: plăți/încasări legate de impozite și taxe - cu excepția taxelor succesoriale, comisioane, onorarii, amenzi, plăți legate de cheltuieli de judecată, asistență tehnică, plăți de sume decurgând din drepturile de asigurări sociale, inclusiv pensii, într-un sistem public sau privat, câștiguri din jocuri de noroc, leasing operațional, cheltuieli cu întreținerea proprietăților deținute în străinătate, cheltuieli de reprezentare, cheltuieli guvernamentale, abonamente la publicații, participare la organizații, cluburi;
- c) repatrierea veniturilor nete sub formă de dividende, dobânzi, chirii și altele asemenea provenind din operațiuni valutare curente și de capital;
- d) remiteri de sume pentru acoperirea cheltuielilor curente ce decurg din obligații legale de întreținere a membrilor familiei - soț, soție, copii ori alte persoane aflate în întreținere;
- e) cheltuielile care nu sunt de natura operațiunilor valutare de capital, făcute de rezidenți în străinătate în scop educațional sau religios, de recreere, vacanță, sport, afaceri, vizite la rude sau la prieteni, misiuni, întâlniri, conferințe, îngrijirea sănătății și altele asemenea.

ART. 3

Operațiunile valutare de capital sunt operațiunile valutare efectuate între rezidenți și nerezidenți, care decurg din:

3.1. Investiții directe:

- a) în România ale nerezidenților;

b) în străinătate ale rezidenților.

3.2. Investiții imobiliare - altele decât cele prevăzute la pct. 3.1, respectiv investiții în bunuri imobile destinate unei investiții directe:

a) în România ale nerezidenților;

b) în străinătate ale rezidenților.

3.3. Operațiuni cu instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața de capital, neincluse la pct. 3.1 - investiții directe, la pct. 3.4 - operațiuni cu instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața monetară ori la pct. 3.5 - operațiuni cu unități ale organismelor de plasament colectiv:

a) admiterea instrumentelor financiare românești pe o piață de capital străină prin:

a1) emisiune prin ofertă publică sau vânzare de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

a2) cotarea în cadrul bursei, în conformitate cu proceduri specifice;

b) admiterea instrumentelor financiare străine pe piața de capital românească prin:

b1) emisiune prin ofertă publică sau vânzarea de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

b2) cotarea în cadrul bursei, în conformitate cu proceduri specifice;

c) tranzacții ale nerezidenților cu instrumente financiare românești pe piața de capital:

c1) achiziționare de instrumente financiare românești tranzacționate la bursă;

c2) achiziționare de instrumente financiare românești tranzacționate în afara bursei;

d) tranzacții ale rezidenților cu instrumente financiare străine pe piața de capital:

d1) achiziționare*) de instrumente financiare străine tranzacționate la bursă;

d2) achiziționare*) de instrumente financiare străine tranzacționate în afara bursei.

3.4. Operațiuni cu instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața monetară:

a) admiterea instrumentelor financiare românești pe o piață monetară străină prin:

a1) emisiune prin ofertă publică sau vânzare de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

a2) acces pe o piață monetară, în conformitate cu proceduri specifice, după caz;

b) admiterea instrumentelor financiare străine pe piața monetară românească prin:

b1) emisiune prin ofertă publică sau vânzare de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

b2) acces pe piața monetară, în conformitate cu proceduri specifice, după caz;

c) tranzacții privind achiziționarea de către nerezidenți de instrumente financiare românești pe piața monetară;

d) tranzacții privind achiziționarea*) de către rezidenți de instrumente financiare străine pe piața monetară.

3.5. Operațiuni cu unități ale organismelor de plasament colectiv:

a) admiterea unităților organismelor de plasament colectiv românești pe o piață de capital străină prin:

a1) emisiune prin ofertă publică sau vânzare de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

a2) cotarea în cadrul bursei, în conformitate cu proceduri specifice;

b) admiterea unităților organismelor de plasament colectiv străine pe piața de capital românească prin:

b1) emisiune prin ofertă publică sau vânzare de către emitent, în mod direct sau printr-un intermediar;

b2) cotarea în cadrul bursei, în conformitate cu proceduri specifice;

c) tranzacții ale nerezidenților cu unități ale organismelor de plasament colectiv românești pe piața de capital:

c1) achiziționarea de unități ale organismelor de plasament colectiv românești tranzacționate la bursă;

c2) achiziționarea de unități ale organismelor de plasament colectiv românești tranzacționate în afara bursei;

d) tranzacții ale rezidenților cu unități ale organismelor de plasament colectiv străine pe piața de capital:

d1) achiziționarea*) de unități ale organismelor de plasament colectiv străine tranzacționate la bursă:

d2) achiziționarea*) de unități ale organismelor de plasament colectiv străine tranzacționate în afara bursei.

3.6. Credite legate de comerțul internațional la care participă un rezident:

a) acordate de nerezidenți rezidenților;

b) acordate de rezidenți nerezidenților.

3.7. Credite și împrumuturi financiare neincluse la pct. 3.1 - investiții directe, la pct. 3.6 - credite legate de comerțul internațional la care participă un rezident și la pct. 3.12 lit. a) - împrumuturi cu caracter personal:

a) acordate de nerezidenți rezidenților;

b) acordate de rezidenți nerezidenților.

3.8. Garanții:

a) acordate de nerezidenți rezidenților;

b) acordate de rezidenți nerezidenților.

3.9. Operațiuni în conturi curente:

a) deschise de nerezidenți în România la instituții de credit:

a1) în monedă națională;

a2) în valută;

b) deschise de rezidenți în străinătate la instituții de credit și la alte instituții asimilate acestora:

b1) în monedă națională;

b2) în valută.

3.10. Operațiuni în conturi de depozit:

a) deschise de nerezidenți în România la instituții de credit:

a1) în monedă națională;

a2) în valută;

b) deschise de rezidenți în străinătate la instituții de credit și la alte instituții asimilate acestora:

b1) în monedă națională;

b2) în valută.

3.11. Transferuri aferente derulării contractelor de asigurare - reprezintă transferuri de capital care constau în prime, anuități, sume asigurate, indemnizații, decurgând din:

a) prime și plăți aferente asigurărilor de viață;

a1) contracte încheiate între societăți rezidente de asigurare de viață și nerezidenți;

a2) contracte încheiate între societăți nerezidente de asigurare de viață și rezidenți;

b) prime și plăți aferente asigurărilor de credite:

b1) contracte încheiate între societăți rezidente de asigurare de credit și nerezidenți;

b2) contracte încheiate între societăți nerezidente de asigurare de credit și rezidenți;

c) alte transferuri de capital aferente contractelor de asigurare.

3.12. Transferuri de capital cu caracter personal:

a) împrumuturi;

b) cadouri și donații;

c) dote;

d) moșteniri și legate;

e) achitarea de către imigranți a datoriilor în țara în care au avut stabilită anterior reședința;

f) transferuri de active ale rezidenților, realizate în cazul emigrării acestora, în perioada premergătoare plecării, la data instalării sau pe perioada șederii în străinătate;

g) transferuri de sume reprezentând economii ale imigranților, dispuse de aceștia pe perioada șederii în România, având ca destinație țara în care au avut stabilită anterior reședința.

3.13. Import și export fizic de active financiare:

- a) valori mobiliare și alte titluri negociabile;
- b) instrumente de plată.

3.14. Alte mișcări de capital:

- a) impozite și taxe aferente moștenirilor;
- b) despăgubiri rezultate din operațiuni valutare de capital;
- c) restituiri de sume în cazul anulării ori rezilierii contractelor sau restituiri de sume necuvenite decurgând din operațiuni valutare de capital;
- d) drepturi de autor (redevențe) decurgând din: patente, desene, mărci, invenții (transmiterea/cesionarea și transferurile decurgând din acestea);
- e) transferuri de sume în valută reprezentând prestări de servicii, neincluse la pct. 3.9 - operațiuni în conturi curente;
- f) alte transferuri de natura operațiunilor valutare de capital, care nu pot fi încadrate în categoriile prevăzute la pct. 3.1 - 3.13.

*) Achiziționarea de către rezidenți de instrumente financiare sau unități ale organismelor de plasament colectiv românești, emise pe o piață străină, este asimilată cu achiziționarea de către aceștia de instrumente financiare sau unități ale organismelor de plasament colectiv străine.

ART. 4

Pentru scopurile prezentului nomenclator și ale regulamentului, termenii și expresiile utilizate au următoarele semnificații:

4.1. Operațiuni valutare - încasările, plățile, compensările, transferurile, creditările, precum și orice tranzacții exprimate în valute și care se pot efectua prin transfer bancar, în numerar, cu instrumente de plată sau prin orice alte modalități de plată practicate de instituțiile de credit în funcție de natura operațiunii respective.

Operațiunile valutare pot fi:

- 4.1.1. operațiuni valutare între rezidenți și nerezidenți;
- 4.1.1.1. operațiuni valutare curente;
- 4.1.1.2. operațiuni valutare de capital;
- 4.1.2. operațiuni valutare între rezidenți.

4.2. Rezidenți:

a) persoanele fizice - cetățeni români, cetățeni străini și apatrizi, cu domiciliul în România, atestat cu documente de identitate emise conform legii;

b) persoanele juridice și orice alte entități, cu sediul în România, precum și persoanele fizice, cetățeni români, cetățeni străini și apatrizi, cu domiciliul/reședința în România, care sunt autorizate și/sau înregistrate să desfășoare activități economice pe teritoriul României, în mod independent, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare;

c) sucursalele, agențiile, reprezentanțele, birourile persoanelor juridice străine, precum și ale oricăror altor entități străine, înregistrate și/sau autorizate să funcționeze în România;

d) ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe și misiuni permanente ale României în străinătate.

4.3. Nerezidenți:

a) persoanele fizice - cetățeni străini, cetățeni români și apatrizi, cu domiciliul în străinătate, atestat cu documente de identitate emise conform legii;

b) persoanele juridice și orice alte entități, cu sediul în străinătate, precum și persoanele fizice, cetățeni străini, cetățeni români și apatrizi, cu domiciliul în străinătate, care sunt autorizate și/sau înregistrate să desfășoare activități economice în străinătate, în mod independent, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare;

c) sucursalele, agențiile, reprezentanțele, birourile persoanelor juridice române, precum și ale oricăror altor entități române, înregistrate și/sau autorizate să funcționeze în străinătate;

d) ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe și misiuni permanente ale altor state în România, precum și organizațiile internaționale sau reprezentanțele unor astfel de organizații care funcționează în România.

4.4. Valută - moneda națională a altui stat, moneda unei uniuni monetare a unor state, precum și monedele compuse, cum ar fi drepturile speciale de tragere.

4.5. Valute cotate - valutele menționate în lista cursurilor de schimb ale pieței valutare, comunicată de Banca Națională a României.

4.6. Credite legate de comerțul internațional - credite acordate pe bază de contract în cadrul operațiunilor de comerț internațional cu bunuri și servicii, sub formă de avansuri, plăți în rate pe faze intermediare de execuție sau la solicitarea furnizorului de mărfuri/servicii, plăți la un anumit termen de la livrarea mărfurilor/prestarea serviciilor, credit furnizor, indiferent dacă s-au emis sau nu efecte de comerț, rescadențarea unor astfel de plăți și finanțarea unor astfel de credite de către un terț; în această categorie se includ și operațiunile de factoring.

4.7. Credite și împrumuturi financiare - finanțări de orice natură acordate/primate pe baze contractuale, inclusiv finanțarea tranzacțiilor comerciale la care nu participă un rezident și orice modalitate prin care creditorul stinge sau preia o obligație a debitorului față de un terț; în această categorie se includ și împrumuturile ipotecare, creditele de consum, precum și operațiunile de leasing financiar.

4.8. Investiție directă - investiția de orice natură, efectuată în scopul stabilirii sau menținerii de legături economice durabile și care se realizează prin următoarele modalități, luate în sensul lor cel mai larg:

a) constituirea sau extinderea unei sucursale ori a unei noi entități aparținând integral persoanei care furnizează capitalul de dotare/capitalul social ori achiziționarea integrală a unei entități deja existente;

b) participarea într-o entitate nouă sau într-una existentă, în scopul stabilirii ori menținerii de legături economice durabile;

c) acordarea de credite și împrumuturi pe termen mai mare de 5 ani, în scopul stabilirii ori menținerii de legături economice durabile;

d) reinvestirea profitului în scopul menținerii unei legături economice durabile.

4.9. Legături economice durabile - relații stabilite ca urmare a deținerii unei participații de minimum 10% la capitalul social al unei entități sau care să permită participarea efectivă la administrarea ori la controlul entității respective; în această categorie se includ și relațiile decurgând dintr-o convenție încheiată în scopul participării la profitul realizat din desfășurarea unei activități economice.

4.10. Investiții imobiliare - achiziționarea de clădiri și terenuri, construirea de clădiri, precum și investițiile prin care se dobândește un drept de uz sau de uzufruct asupra unui imobil ori teren, precum și un drept de servitute, în scop de câștig sau folosință personală.

4.11. Operațiuni cu instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața de capital - operațiuni cu acțiuni sau alte titluri de natură participativă - cu excepția celor prevăzute la pct. 4.13, cu obligațiuni, alte titluri de credit și instrumente financiare derivate, cu scadență inițială, de regulă, mai mare de un an.

4.12. Operațiuni cu instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața monetară - operațiuni cu titluri de stat, certificate de depozit, instrumente financiare derivate, titluri de credit și alte asemenea instrumente specifice pieței monetare, cu scadență inițială, de regulă, mai mică de un an.

4.13. Operațiuni cu unități ale organismelor de plasament colectiv - operațiuni cu titluri de natură participativă la fonduri de investiții, fonduri mutuale sau la orice alte entități, constituite în scopul realizării de investiții colective în:

a) instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața de capital;

b) instrumente financiare tranzacționate în mod curent pe piața monetară;

c) alte active.

4.14. Active financiare - următoarele categorii de active:

- a) numerar;
- b) un instrument sau un înscris care conferă dreptul contractual de a încasa numerar sau de a primi alte instrumente financiare de la altă entitate;
- c) un instrument sau un înscris care conferă dreptul contractual de a schimba instrumente financiare cu altă entitate, în condiții ce sunt potențial favorabile;
- d) un instrument de capital al unei alte entități.

4.15. Piața valutară - piața pe care se efectuează operațiuni de schimb valutar și care cuprinde următoarele segmente:

- a) piața valutară interbancară;
- b) piața valutară a caselor de schimb valutar;
- c) piața valutară a entităților care beneficiază de prevederi legale exprese.

ANEXA 2

CATEGORII DE REZIDENȚI care pot efectua operațiuni în valută

Categoriile de rezidenți și situațiile în care aceștia pot efectua operațiuni în valută cu alți rezidenți sunt prezentate mai jos:

- a) persoanele juridice care efectuează plăți și încasări nemijlocite decurgând din contracte de comerț exterior și prestări de servicii externe (export-import de bunuri și servicii), pe baza contractelor de comision încheiate între comisionar și comitent sau între comisionarul unui nerezident și beneficiarul rezident, precum și a contractelor de comerț exterior respective;
- b) persoanele juridice care efectuează nemijlocit plăți și încasări pe baza contractelor de subantrepriză decurgând din contracte de colaborare (cooperare) economică internațională, contracte de export al unor obiective complexe și al unor produse cu ciclu lung de fabricație;
- c) persoanele fizice, juridice și alte entități, pentru operațiuni care decurg din acte de comerț derulate în porturi, în zonele din aeroporturi și punctele de trecere a frontierei de stat, asimilate zonelor libere*), ori din acte de comerț derulate pe parcurs extern în trenuri internaționale, la bordul aeronavelor și navelor;
- d) persoanele fizice, juridice și alte entități, pentru operațiuni stipulate de prevederi legale exprese;
- e) persoanele fizice, pentru operațiuni efectuate între acestea cu caracter ocazional;
- f) persoanele fizice, juridice și alte entități, pentru operațiuni nemijlocite ce decurg din organizarea și/sau prestarea de servicii externe, cum ar fi transportul internațional de mărfuri și de persoane și turismul internațional;
- g) persoanele fizice, juridice și alte entități, pentru operațiuni nemijlocite decurgând din contracte externe de prelucrare în regim "lohn", pe baza contractelor de colaborare, în măsura în care colaboratorii rezidenți sunt nominalizați în autorizația de perfecționare activă;
- h) persoanele fizice, juridice și alte entități, pentru operațiuni efectuate în străinătate.

*) Prin zone asimilate zonelor libere se înțelege zonele din aeroporturi și punctele de trecere a frontierei de stat pe sensul de intrare în țară, în zona stabilită până la locurile unde se aplică viza de intrare, și pe sensul de ieșire din țară, după locurile stabilite pentru efectuarea controlului vamal.
